

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
24/00227-3

Saksbehandler:
Lise K. Raffelsen Hope

Dato:
12. april 2024

Høringssvar fra Barneombudet til Innspill til Nasjonal livskvalitetsstrategi Fra måling til politikkutforming 2024 -2030

Barneombudet takker for muligheten til å komme med innspill til arbeidet med Nasjonal livskvalitetsstrategi.

Barneombudet ber om at regjeringen i det videre arbeidet med Nasjonal livskvalitetsstrategi:

- ivaretar barns rett til medvirkning
- vurderer konsekvenser strategien kan få for barn og unge

Barneombudet jobber for at myndighetene ivaretar barns rettigheter i politiske prosesser blant annet på klimaområdet og for at barn og unges rett til medvirkning i større grad etterleves også i klimaspørsmål. Vi er derfor glade for å se at strategien, i tillegg til helse, folkehelse og utjevning av sosiale forskjeller, inkluderer forholdet mellom livskvalitet, bærekraft og FNs bærekraftsmål.

Tiltak som legges gjennom politikkutformingen av Nasjonal livskvalitetsstrategi vil ha stor betydning for barn og unges liv og oppvekst, og dermed også for barns rettigheter. Vi savner tydeligere beskrivelser av behov for vurderinger knyttet til barnets beste og konsekvenser for barns rettigheter i utkastet. Barneombudet oppfordrer derfor regjeringen til å vektlegge barnerettighetsperspektivet i arbeidet med Nasjonal livskvalitetsstrategi. Dette vil synliggjøre hvordan indikatorrammeverket og politikkutformingen er knyttet til, og kan bidra til å realisere barns rettigheter.

Barns rett til medvirkning må ivaretas

I utkastet vises det til SSB sitt forslag til 54 indikatorer på livskvalitet, hvor 11 særlig belyser barn og unges situasjon. Det stilles spørsmål om en bedre løsning kanskje er (...) «å utvikle et eget indikatorsett for barn og unge, som OECD har gjort, slik at en får et bredere bilde av barn og unges livskvalitet» (s.56-57). Barneombudet tar ikke stilling til dette her, men er glad for å se at regjeringen i det videre arbeidet med indikatorrammeverket vil styrke arbeidet med å ivareta barn og unge.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Barns retts til medvirkning må tas med i dette, også når veien og retningen skal pekes ut og en skal gå fra målinger til prioriteringer og politikktutforming. Barn og unges rett til å bli hørt og til å medvirke er viktig for å innhente kunnskapsbaserte svar på opplevelse av livskvalitet. Barneombudet oppfordrer til at barn og unge også får medvirke i utvikling av indikatorsett, og på den måten får påvirke hva det spørres etter.

Under 4.3 vises det til Ungdata, Ungdata junior og Ungdata pluss som kilde til kunnskap om livskvalitet for barn og unge. Videre at det i SSB sitt forslag til et indikatorrammeverk har hentet flere av indikatorene fra nettopp Ungdata. Samtidig viser utkastet til at dagens nasjonale og lokale målinger av livskvalitet ikke dekker barn og unge under 18 år, og heller ikke minoriteter som eksempelvis samer. Barneombudet oppfordrer til at mangfoldet av barn og unges stemmer bli hørt uavhengig av funksjonsnivå og kulturell bakgrunn, og at regional representativitet ivaretas. Det vil bygge oppunder strategiens formulerte mål med (...) «å legge frem en strategi som gir bedre og mer helhetlig mål på samfunnsutviklingen som speiler befolkningens opplevelse av hva som er viktig for et godt liv» (s.4)

Nasjonal livskvalitetsstrategi må vurdere konsekvenser for barn og unge

Grunnlovens § 104 og barnekonvensjonens artikkel 3 slår fast at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. For å vurdere hva som er til barnets beste er det nødvendig å utrede og vurdere hvilke konsekvenser beslutninger om tiltak kan få for barn.

Kravet om å vurdere barnets beste gjelder i alle offentlige beslutningsprosesser. I sine merknader fra 2018 anbefaler FNs barnekomité at Norge styrker sin innsats for å sikre at barnets beste blir innarbeidet konsekvent i alle lovgivningsprosesser og i all politikktutforming som har innvirkning på barn. Videre at det blir etablert klare kriterier for vurdering av barnets beste for alle myndigheter som treffer beslutninger som berører barn.ⁱ En barnerettighetsvurdering er et anbefalt verktøyⁱⁱ for å sikre innhenting av den kunnskapen som er nødvendig for at konsekvenser for barn er tilstrekkelig vurdert når beslutninger fattes.

Barneombudet har arbeidet med å få myndighetene til å sikre at kunnskap om konsekvensene for barn i større grad ivaretas i offentlige utredninger, og at dette sikres best gjennom at hensynet til barn blir mer synlig i utredningsinstruksen med veileder. Arbeidet er nå tatt videre med Finansdepartementet og DFØ som arbeider med å se på hvordan dette bør løses i veileder.

I utkastet vises det til ny veileder til utredningsinstruksen i prosessen med å gå fra målinger av livskvalitet til politikktutforming. På side 39 står det at «SSB sitt rammeverk for livskvalitet skal vurderes knyttet opp mot utredningsinstruksen ...». Vi er opptatt av at det i denne prosessen gjøres barnerettighetsvurderinger. Mer om hvordan myndighetene kan gjøre barnerettighetsvurderinger finnes på Barneombudets nettsider.ⁱⁱⁱ

Barnerettighetsvurdering er særlig viktig for å få belyst tiltak på tvers av sektor, noe som er helt sentralt for barn generelt og sårbare barn spesielt. Barnekonvensjonen danner en helhetlig ramme rundt barns liv. Konvensjonens fire hovedområder gir barn rett til liv og helse, skolegang og utvikling, omsorg og beskyttelse, samt deltakelse og beskyttelse.^{iv} Artikkel 4 om virkeliggjøring av rettighetene i konvensjonen er viktig. I det videre arbeidet med Nasjonal livskvalitetsstrategi ber vi om at disse hovedområdene ivaretas.

Med vennlig hilsen

Ivar Stokkerei
fagsjef

Lise K. Raffelsen Hope
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

ⁱ FNs barnekomité, CRC/C/NOR/CO/5-6

ⁱⁱ FNs barnekomité, CRC/GC/2003/5

ⁱⁱⁱ <https://www.barneombudet.no/barns-rettigheter/barnerettighetsvurderinger>

^{iv} <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>